

Ilmassa ristivetoa: Suuryrityskysely ilmastotoimista

Mari K. Niemi, Tommi Lehtonen ja Annu Perälä, InnoLab, Vaasan yliopisto

Aino Heikkilä, Ville Pitkänen ja Jussi Westinen, e2 Tutkimus

YHTEINEN YMMÄRRYS

Sisällysluettelo

1. Kyselyn tulokset s.3

I. Mikä kannustaa yrityksiä ilmastotoimiin? Mikä lannistaa? s. 4

II. Millaisia tekoja yrityksissä tehdään ilmaston eteen? Kohdataanko yrityksissä ristiriitoja sanojen ja tekojen välillä? s. 12

III. Tavoitellaanko yrityksissä hiilineutraaliutta? Mitä mieltä ollaan päästökompensaatiosta? s. 20

IV. Mikä ilmastonmuutoksessa huolestuttaa? Kuinka paljon se mietityttää arjessa? s. 26

2. Neljä keskeisintä johtopäätöstä s. 32

3. Tietoa kyselystä ja hankkeesta s. 37

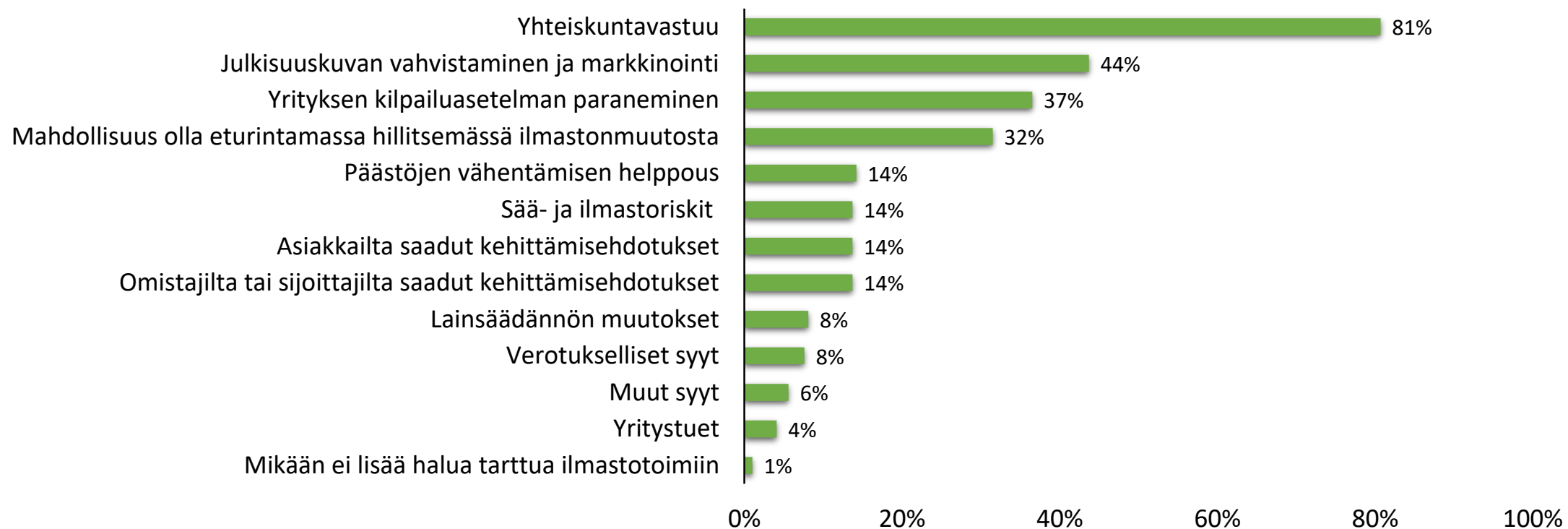
A decorative graphic consisting of numerous green, rectangular bars of varying heights and widths, arranged in a semi-circular arc across the top and sides of the slide. The bars are set against a light blue background.

1. Kyselyn tulokset

I. Mikä kannustaa yrityksiä ilmasto toimiin? Mikä lannistaa?

Lainsäädäntö, verotus ja yritystuet eivät saa yrityksiä tarttumaan ilmastotoimiin

*Kysymys: "Mikä saa yrityksenne tarttumaan ilmastotoimiin?"
(Max. 3 vastausvaihtoehtoa)*

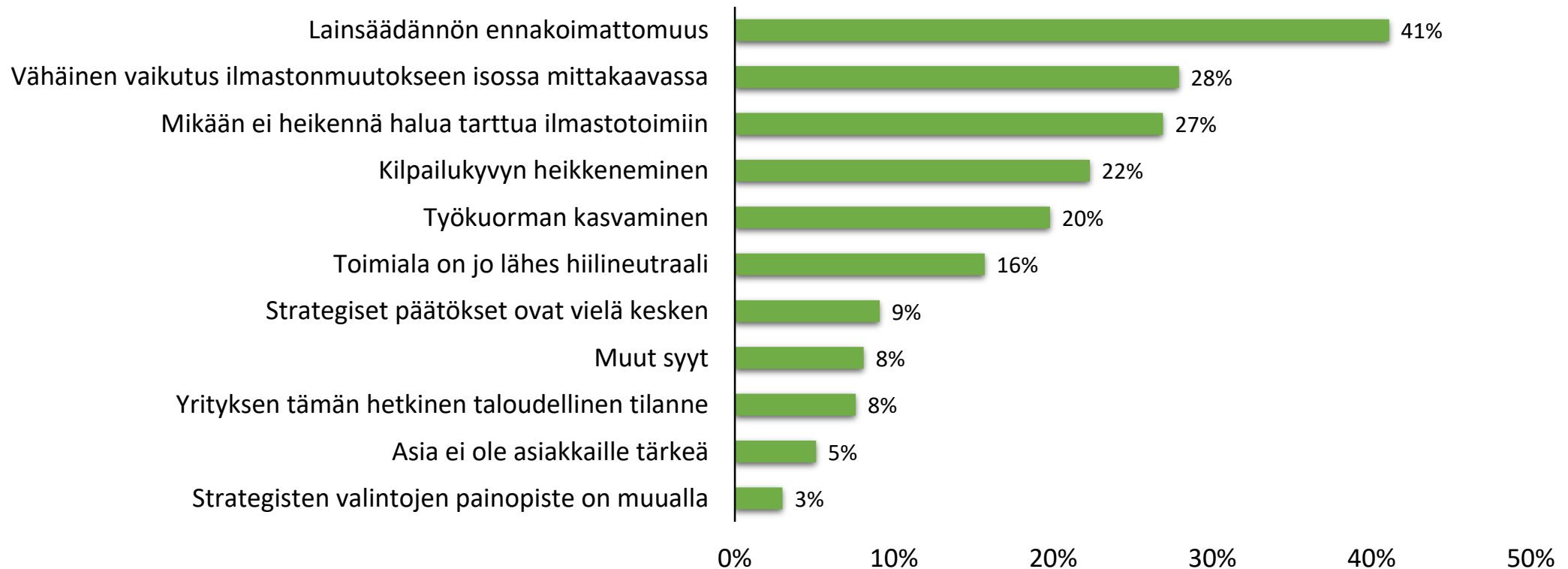

Vastuullisuuskysymykset ja kilpailulliset tekijät ajavat yrityksiä ilmastoimiin

- Ylivoimaisesti yleisin syy tarttua ilmastotoimiin on yhteiskuntavastuun kantaminen (81 %).
- Myös markkinointipyrkimykset (44 %) ja yrityksen kilpailuasetelman parantuminen (37 %) ovat keskeisiä syitä ilmastotoeille. Erityisesti tukku- ja vähittäiskaupalle julkisuuskuvalle on tärkeä merkitys.
- Sen sijaan lainsäädäntö, verotus ja yritystuet eivät ole ilmastotoimiin ajavia tekijöitä. Ne olivat vähiten suosittuja vastausvaihtoehtoja.

Suuryritysjohtajat kaipaavat lainsäädännöltä ennakoitavuutta

*Kysymys ”Mitkä tekijät vähentävät yrityksenne halua tarttua ilmastoimiin?”
(Max. 3 vastausvaihtoehtoa)*

Osa yritysjohtajista kyseenalaistaa ilmastotokeojen vaikuttavuuden

- Yleisin ilmastotoimia hidastava tekijä on lainsäädännön ennakoimattomuus (41 %).
- Toiseksi yleisin tekijä, joka vähentää halua tehdä ilmastotokeja, on ajatus siitä, että yrityksen teoilla olisi vain vähäinen vaikutus ilmastoon (28 %).
- Lähes samankokoinen joukko johtajia (27 %) katsoo, ettei mikään vähennä heidän haluaan tarttua ilmastotoimiin.
- Ilmatotoimien vaikuttavuutta kyseenalaistavia on erityisesti niissä yrityksissä, joiden liikevaihto on alle viisi miljoonaa. Erityisen motivoituneita ollaan tukku- ja vähittäiskaupassa.

Eniten lisää tietoa tarvitaan vireillä olevista poliittisista päätöksistä

*Kysymys: ”Mistä yrityksenne tarvitsisi eniten lisää tietoa?”
(Mahdollisuus valita useita vaihtoehtoja)*

Lisätiedolle tarvetta

- Valtaosa johtajista (90 %) kertoo, että heidän yrityksessään tarvitaan lisää tietoa ilmastonmuutokseen liittyen.
- Eniten tiedonkatveita liittyy valmisteilla oleviin poliittisiin päätöksiin (47 %).
- Myös tavat, joilla yritys voi hillitä ilmastonmuutosta (38 %) ja vähentää ilmastoriskien taloudellista vaikutusta (34 %) kiinnostavat.
- Tiedontarpeissa on alakohtaisia eroja: it- ja tietoliikennealalla kaivataan eniten lisätietoa yrityksen aiheuttamien päästöjen suuruusluokasta, ja rakentamisessa ja kiinteistötoiminnassa ilmastonmuutoksen vaikutuksesta yrityksen toimintaympäristöön.

Yritysjohtajien näkemyksiä siitä, mikä kannustaa ja jarruttaa ilmastotekoihin tarttumista (avovastauksia)

”Edelläkävijyys antaa työkaluja kehittymiseen, kehittämiseen ja brändäämiseen.”

”Markkinatalous toimii niin, että jokaisen yrityksen on kehityttävä ilmastoasioissa, jos haluaa edes säilyttää kilpailukyvyn.”

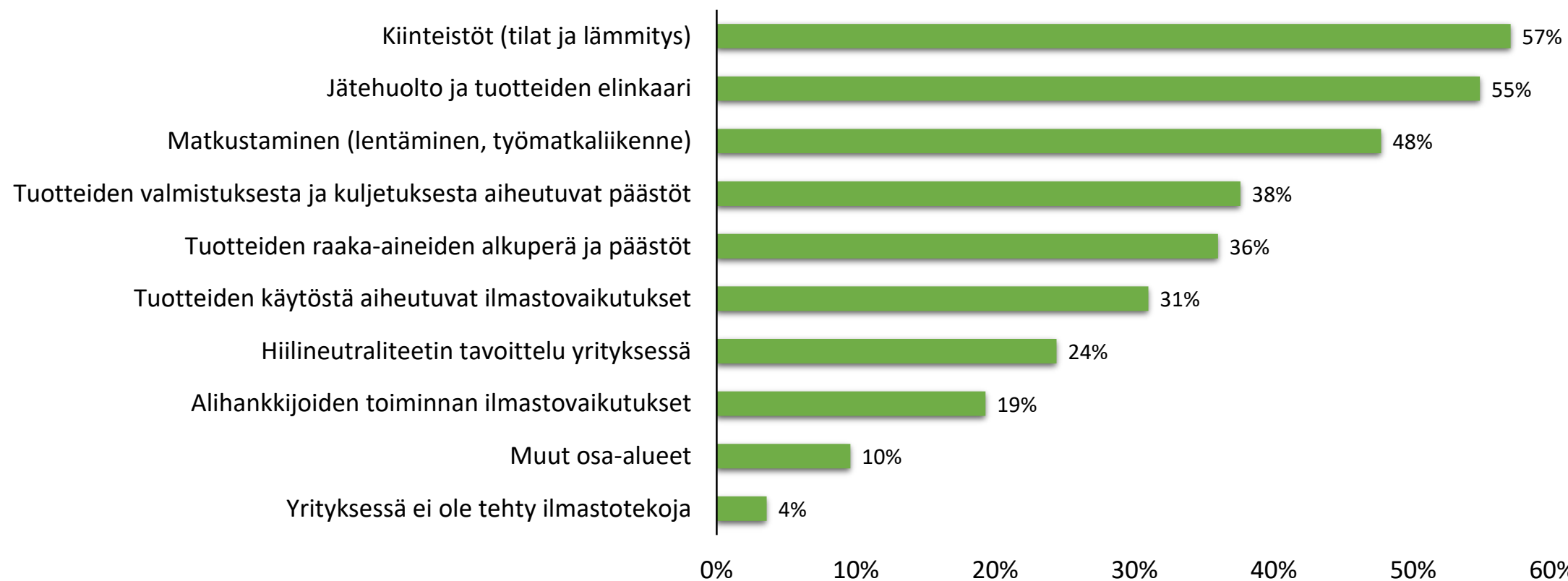
”Poliittiset päätökset puuttuvat.”

”Amerikkalaisilla, kiinalaisilla ja venäläisillä yrityksillä olisi mahdollisuus vaikuttaa, mutta usein johtoa ohjaa omistajien taloudelliset tavoitteet.”

II. Millaisia tekoja yrityksissä tehdään ilmaston eteen? Kohdataanko yrityksissä ristiriitoja sanojen ja tekojen välillä?

Lähes kaikissa yrityksissä on tehty ilmastotoikoja

Kysymys: "Jos yrityksessänne on tehty ilmastotoikoja, mihin seuraavista ne liittyvät?" (Mahdollisuus valita useita vaihtoehtoja)

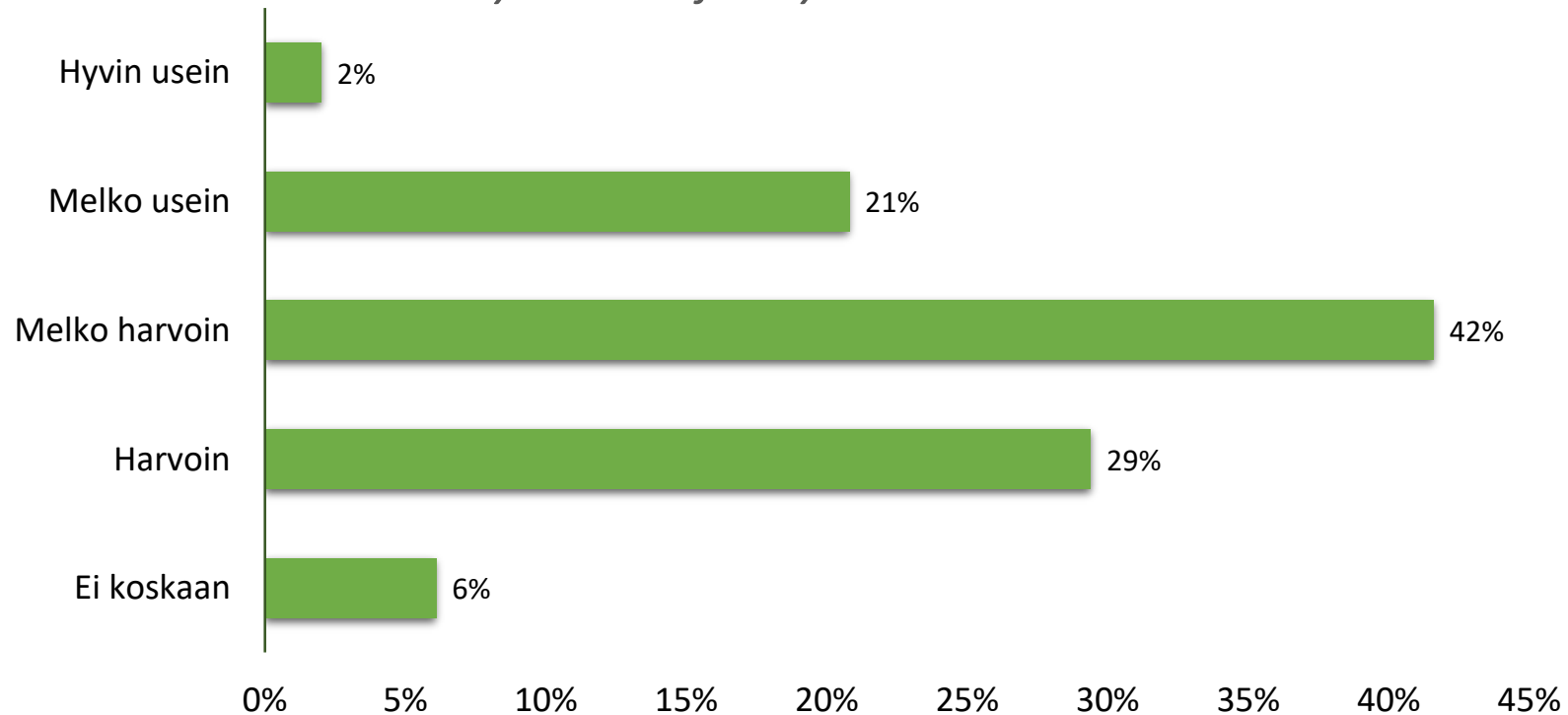

Ilmastoteoista on tullut osa arkea yrityksissä

- Valtaosa johtajista (96 %) kertoo, että heidän yrityksessään on tehty ilmastotekoja.
- Yleisimmät teot liittyvät kiinteistöihin (57 %) sekä jätehuoltoon ja tuotteiden elinkaareen (55 %).
- Enemmistö yrityksistä on tehnyt ilmastotekoja usealla eri osa-alueella.
- Matkustamiseen liittyviä ilmastotekoja on tehty erityisesti viestintä- ja konsultointialalla sekä it- ja tietotekniikka-alalla.

Yrityksissä kohdataan vain vähän ristiriitoja ihanteiden ja käytäntöjen välillä

Väite: ”Yrityksessämme kohdataan ristiriitoja ilmastotoimia koskevien käsitystemme ja käytännön toimien välillä.”

Suurin osa yritysjohtajista ei kohtaa ristiriitoja kovinkaan usein, mutta niitä kuitenkin on

- Valtaosa johtajista (77 %) näkee, että yrityksessä kohdataan ristiriitoja ilmastonmuutosta koskevien käsitysten ja käytännön toimien välillä harvoin tai melko harvoin.
- Toisaalta lähes joka neljäs kertoo, että näitä ristiriitoja kohdataan usein tai melko usein.
- Ristiriitojen kokemisen ja ilmastotekojen tekemisen välinen korrelaatio on hyvin pieni. Ristiriitoja on siis sekä paljon ilmastotekoja tekevissä yrityksissä että niissä, joissa tehdään vähän.
- Eriyisen vähän ristiriitoja koetaan it- ja tietoliikennealalla sekä rakentamisessa ja kiinteistötoiminnassa.

Liikkuminen eri muodoissaan aiheuttaa eniten ristiriitoja

*Kysymys: ”Jos yrityksessänne kohdataan ristiriitoja ilmastotoimia koskevien käsitysten ja käytännön toimien välillä, mihin ristiriidat liittyvät?”
(Mahdollisuus valita useita vaihtoehtoja)*

Matkustamiseen liittyy ristiriitoja, vaikka sen eteen on tehty paljon

- Ylivoimaisesti eniten ristiriitoja liittyy matkustamiseen (38 %).
- Suurin osa matkustamisesta ristiriitoja kokevista yritysjohtajista työskentelee yrityksessä, jossa on tehty siihen liittyviä ilmastotekoja.
- Tämä kertoo siitä, että erityisesti lentomatkailu on noussut yhdeksi ilmastomuutoksen vastaisen taistelun symboliksi, vaikka alan päästöt ovat vain noin kaksi prosenttia kaikista maailman päästöistä.
- Matkustamisen jälkeen eniten ristiriitoja aiheuttaa tuotteiden valmistus sekä niiden kuljetus (22 %).

Yritysjohtajien näkemyksiä ilmastoteoista (avovastauksia)

"Etätyön lisääminen vähentää liikennesäätöä; ostoissa painotetaan kotimaisia tuotteita (ei pitkiä kuljetuksia), jos on vaihtoehtoja."

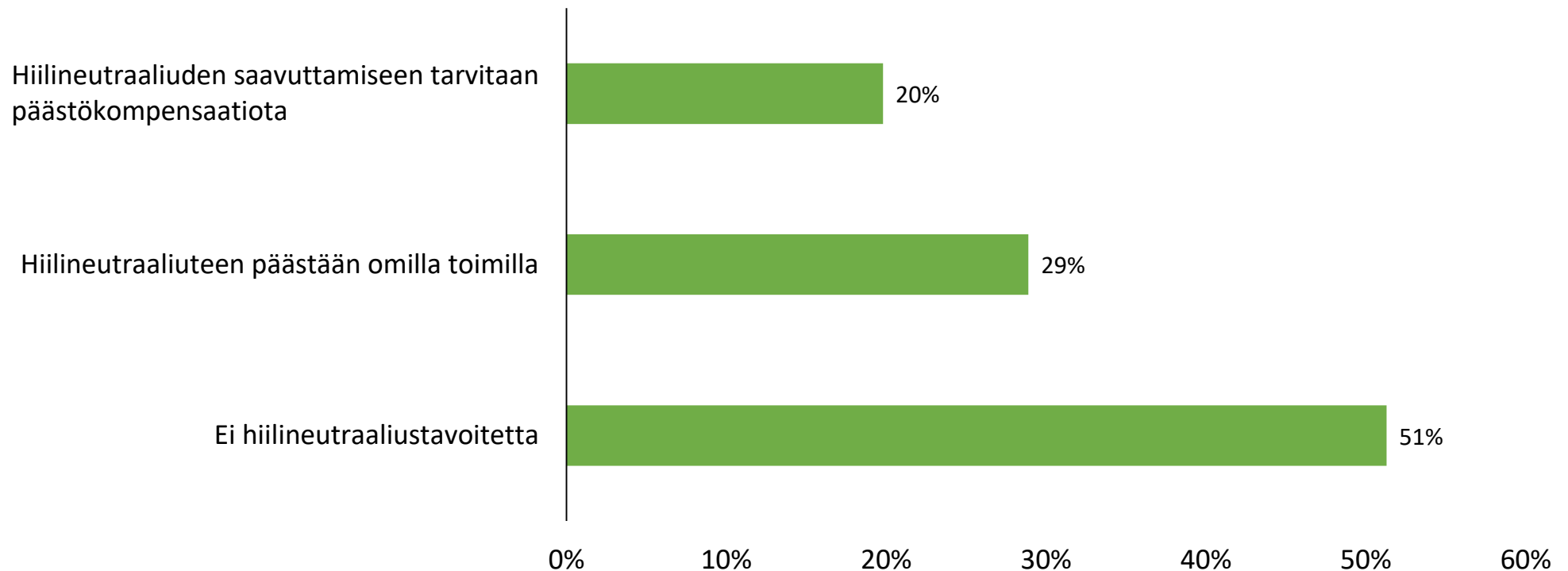
"[Yrityksen hiilinegatiivisuudesta] huolimatta pyrimme pienentämään oman toimintamme hiilijalanjälkeä jatkuvasti."

"Tuntuu, että ne pienet teot mitä toimisto- ja konttorityössä voi tehdä ovat aika minimaalisia (patterit, jätteiden erittely ja kierrätys) ja niiden vaikutus ei muuta kokonaistilannetta suuntaan eikä toiseen."

III. Tavoitellaanko yrityksissä hiilineutraaliutta? Mitä mieltä ollaan päästökompensaatiosta?

Hiilineutraaliutta tavoitellaan ensisijaisesti omilla toimilla, ei päästökompensaatiolla

Kysymys: ”Jos yrityksenne on asettanut hiilineutraaliustavoitteen, pääsettekö siihen omilla toimilla vai tarvitsetteko päästökompensaatioita?”

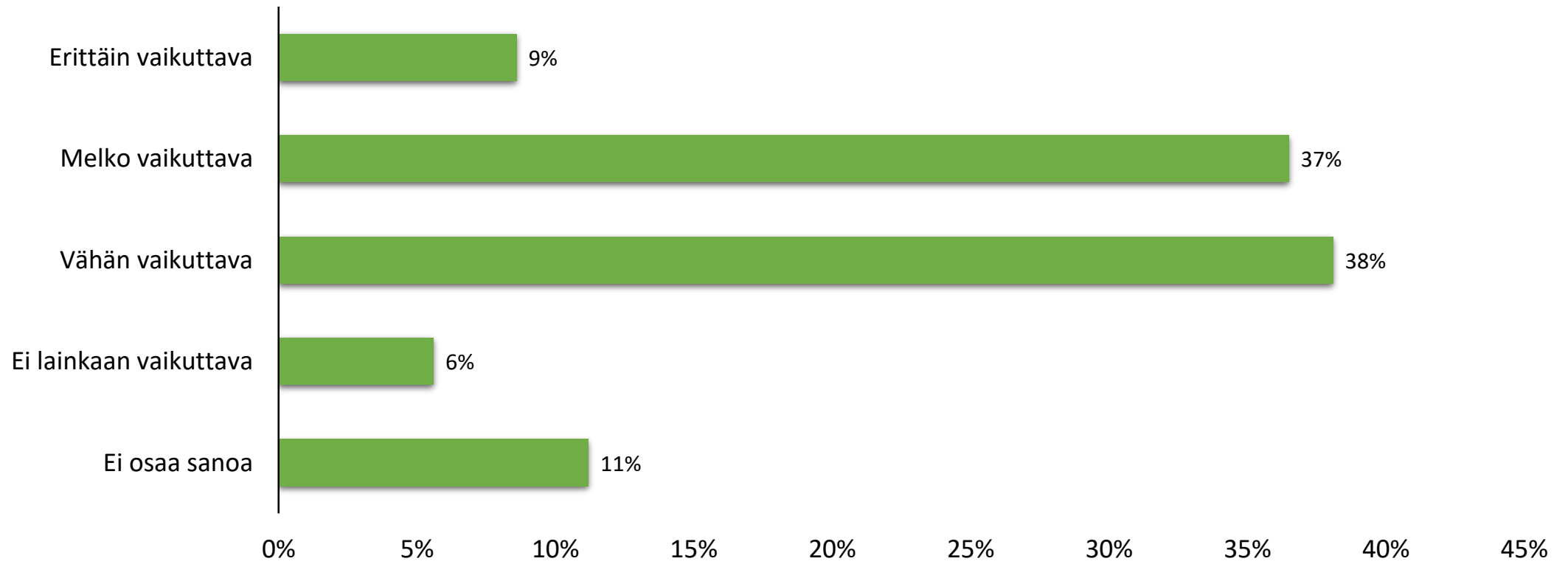

Hiilineutraaliustavoitteet yleisimpiä suurimmissa yrityksissä

- Noin puolet yritysjohtajista (49 %) ilmoittaa, että heidän yrityksellään on hiilineutraaliustavoite. Hiilineutraaliustavoitteet ovat yleisimpiä yli 100 miljoonan liikevaihdon yrityksissä.
- Vrt. kysyttäessä yritysten ilmastotoeista vain 24 prosenttia yritysjohtajista kertoo, että yrityksessä on tehty tekoja hiilineutraaliteetin tavoitteluun liittyen (ks. sivu 13).
- Enemmistö yritysjohtajista, joiden yrityksellä on hiilineutraaliustavoite, kertoo yrityksen pääsevän siihen omilla toimilla (59 %). Vastaavasti 41 prosenttia tarvitsee päästökompensaatiota.

Päästökompensaation vaikuttavuus jakaa mielipiteitä

Kysymys: ”Kuinka vaikuttavana ylipäänsä pidät yritysten päästökompensaatiota ilmastonmuutoksen hillitsemisen kannalta?”

Päästökompensaation vaikuttavuuteen uskotaan erityisesti liikevaihdoltaan suurimmissa yrityksissä

- Päästökompensaation vaikuttavuus ilmastonmuutoksen torjunnassa jakaa mielipiteitä. 46 prosenttia pitää päästökompensaatiota melko tai erittäin vaikuttavana, ja 44 prosenttia vain vähän tai ei lainkaan vaikuttavana.
- Osa (36 %) päästökompensaatiota tarvitsevien yritysten johtajista piti sitä vain vähän vaikuttavana.
- Päästökompensaatiota pidetään vaikuttavimpana yli 100 miljoonan euron liikevaihdon yrityksissä.

Yritysjohtajien näkemyksiä päästökompensaatiosta (avovastauksia)

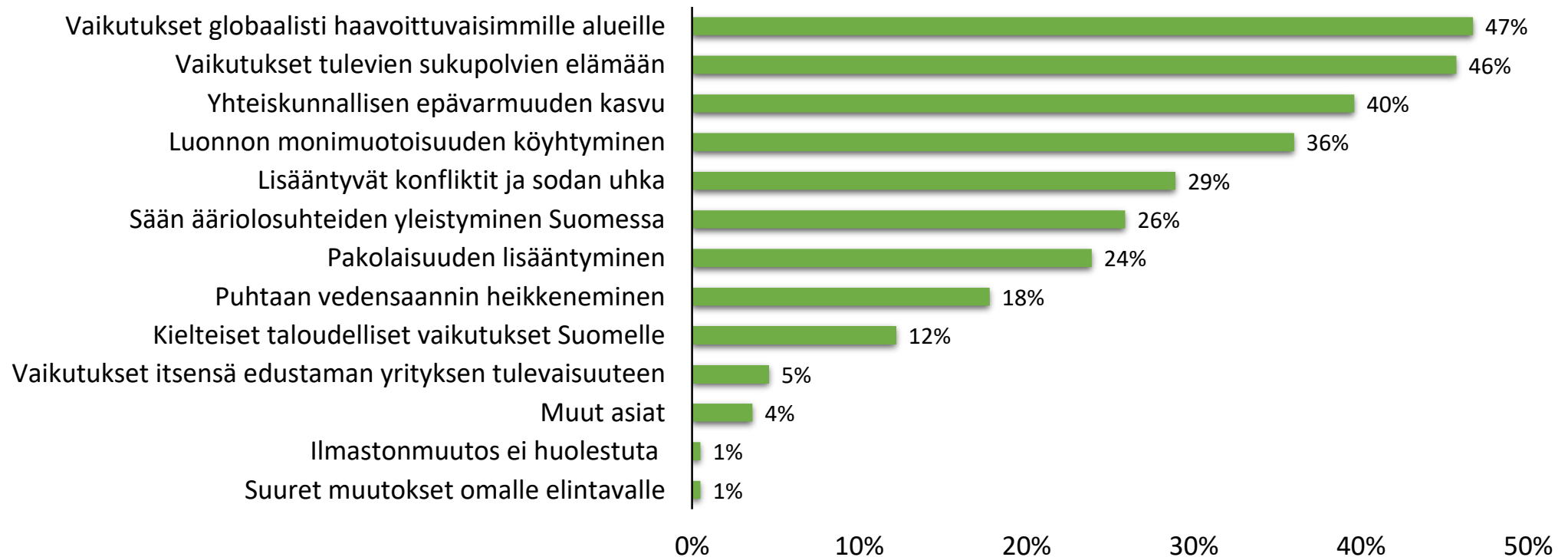
"Jos kompensointiin löytyisi helpot 'avaimet käteen' valmiit ratkaisumallit, niin se varmasti laskisi yritysten kynnystä kompensoida oma hiilijalanjälki."

"Kompensaatiot ovat imagon kiillottamista ja todella isot ja merkitykselliset teot täytyy tehdä globaalilla tasolla. Liikaa uskotaan siihen, kun julistaudutaan vihreäksi, todelliset teot uupuvat. Vihreys on uusi bullshit-bingo."

IV. Mikä ilmastonmuutoksessa huolestuttaa? Kuinka paljon se mietityttää arjessa?

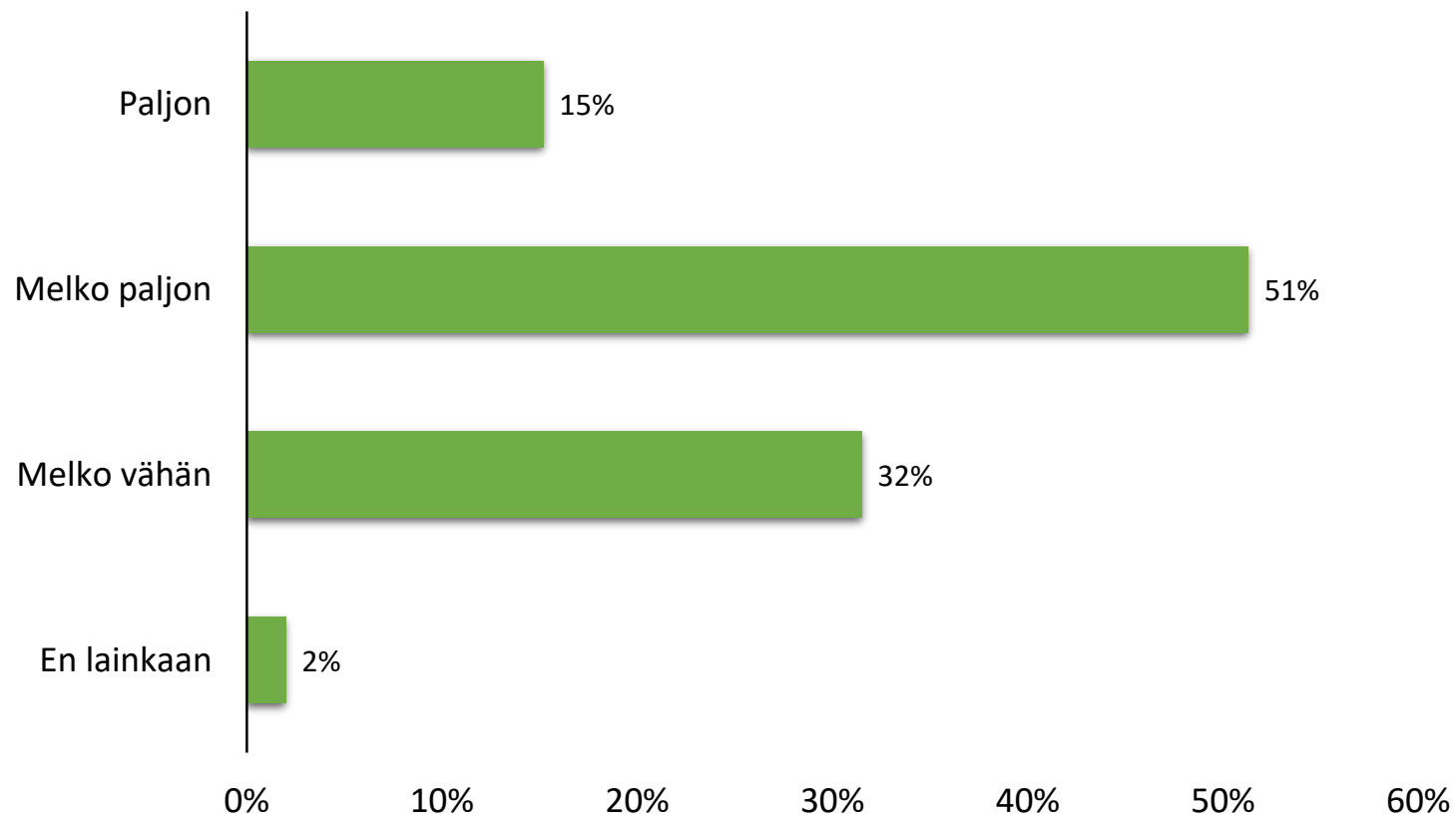
Eniten ilmastonmuutoksessa huolettavat sen globaalit ja ylisukupolviset vaikutukset

*Kysymys: ”Mikä ilmastonmuutoksessa huolestuttaa sinua eniten?”
(Max. 3 vastausvaihtoehtoa)*

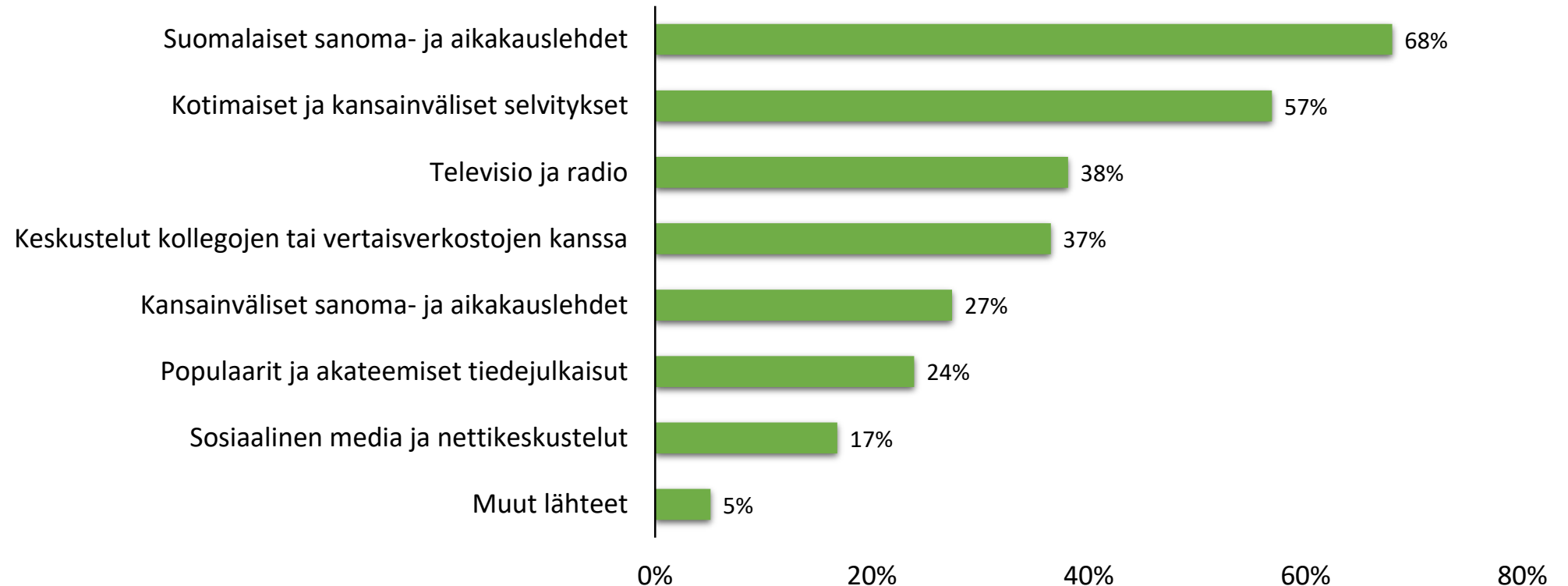
Kolmasosa yritysjohtajista ei juurikaan ajattele ilmastonmuutosta arjessaan

Kysymys: ”Kuinka paljon ajattelet ilmastonmuutosta arjessasi?”

Ilmastonmuutoksesta luetaan pääasiassa lehdistä, mutta myös selvityksistä

Kysymys: ”Mikä on pääasiallinen tietolähteesi ilmastokysymyksissä?” (Max. 3 vastausvaihtoehtoa)

Yritysjohtajat eivät juurikaan kannu huolta ilmastonmuutoksen taloudellisista seurauksista

- Ilmastonmuutoksen keskeisimmät huolenaiheet liittyvät sen vaikutuksiin globaalisti haavoittuvaisimmille alueille (47 %) ja tulevien sukupolvien elämään (46 %).
- Vain 12 prosenttia yritysjohtajista ajattelee, että ilmastonmuutoksen keskeisimpiä uhkia ovat sen kielteiset vaikutukset Suomen taloudelle.
- Ilmastonmuutos on läsnä yritysjohtajien arjessa, sillä enemmistö kertoo ajattelevansa sitä vähintään melko usein (66 %).
- Yleisin tietolähde ilmastokysymyksissä ovat sanoma- ja aikakauslehdet (68 %), toiseksi yleisin erilaiset selvitykset (57 %).

Yritysjohtajien näkemyksiä ilmastonmuutoskeskustelusta (avovastauksia)

"Ilmastonmuutos on ilmiönä niin suuri, että harva edes yrittää ymmärtää sitä kokonaan. Siksi keskustelua hallitsevat ääripäät, ja aiheena se pysyy vitsinä."

"On tärkeätä, että ilmastonmuutoksen hallinnassa toimitaan jatkuvasti lisääntyvän tiedon ja ymmärryksen pohjalta, ilman populistista, "ylikuumentunutta" keskustelua. Yksinkertaistuksilla ja väärinymmärryksillä voidaan saada negatiivisia vaikutuksia asiaan."

"On erittäin hyvä, että ilmastokysymykset ovat nousseet vahvasti agendalle. Tärkeätä olisi mahdollisimman luotettavan tiedon varaan rakentaminen. Tärkeätä on myös se, ettei pessimismille anneta ylivaltaa."

A decorative graphic consisting of numerous green rectangular bars of varying lengths, arranged in a semi-circular arc across the top and sides of the slide. The bars are set against a light blue background.

2. Neljä keskeisintä johtopäätöstä

1. Johtajien mielestä yrityksissä on siirrytty ilmastoasioissa sanoista tekoihin

- Lähes kaikki yritysjohtajat kertovat, että heidän yrityksissään tehdään ilmastotekoja.
- Suuri osa myös kokee, ettei ilmastokäsitysten ja niihin liittyvien käytännön toimien välillä ole suurtakaan ristiriitaa.
- Toisaalta neljäsosa vastaajista kertoo, että yrityksessä tarvittaisiin tietoa yritystoiminnan aiheuttamien päästöjen suuruusluokasta. Erityisesti it- ja tietoliikennealalla siitä on epäselvyyttä. Alalla koettiin keskimääräistä vähemmän ristiriitoja.

2. Ilmastonmuutoksen hillintä näyttäytyy taloudellisena mahdollisuutena

- Keskeisimmät syyt tarttua ilmastotoimiin liittyvät yrityksen kilpailullisen aseman parantamiseen.
- OP:n suuryrityskyselyssä (2020) yli 90 prosenttia vastaajista katsoo, että vastuullisuuskysymykset ovat kasvava kilpailutekijä.
- Noin viidennes kertoo, että kilpailukyvyn heikkeneminen vähentää halua tarttua ilmastoimiin. Suurempi osuus (37 %) kuitenkin katsoo, että kilpailuasetelman paraneminen saa tarttumaan ilmastotoimiin. Erityisesti suuremmat yritykset korostavat kilpailuasetelman parantumista.
- Vain noin joka kymmenes yritysjohtaja ajattelee, että ilmastonmuutoksen keskeisimmät uhat liittyvät sen kielteisiin taloudellisiin vaikutuksiin Suomelle

3. Suuryritysjohtajien keskuudessa on kaksi hyvin erilaista ajattelumallia

- Reilu neljännes vastaajista katsoo, että yrityksen ilmastotoimia hidastaa niiden vähäinen vaikutus ilmastonmuutoksen torjuntaan, ja toinen neljännes sanoo, ettei mikään hidasta heidän haluaan tehdä ilmastotekoja.
- Omien tekojen vaikuttavuutta epäillään erityisesti pienemmissä, alle viiden miljoonan liikevaihdon yrityksissä.
- Tukku- ja vähittäiskaupassa nähdään vähiten esteitä ilmastotekojen tekemisille. Alalla ilmastotoimilla on korostunut merkitys julkisuuskuvan ja markkinoinnin kannalta.

4. Poliittisilla päätöksillä luotu toimintaympäristö ei kannusta suuryrityksiä ilmastotekoihin

- Vain pieni osuus yritysjohtajista katsoo, että lainsäädäntö, verotus ja yritystuet saavat yrityksen tarttumaan ilmastotoimiin.
- Päinvastoin yleisin ilmastotoimia jarruttava tekijä on lainsäädännön ennakoimattomuus.
- Vireillä olevista poliittisista päätöksistä on myös eniten tiedonpuutetta.

A decorative graphic consisting of numerous green rectangular bars of varying lengths, arranged in a semi-circular arc across the top and sides of the slide. The bars are set against a light blue background.

3. Tietoa kyselystä ja hankkeesta

Kyselyn tiedot

- Kysely toteutettiin internet-kyselynä 10.–16.2.2020.
- Kysely lähetettiin 250 suurimman Suomessa toimivan yrityksen johtotehtävissä toimiville henkilöille.
- Kyselyyn vastasi 197 henkilöä, jotka edustivat noin 150 eri yritystä.
- Vastaajat edustivat useita eri toimialoja: teollisuus (31 % vastaajista), palveluala (14 %), viestintä ja konsultointi (13 %), tukku- ja vähittäiskauppa (12 %), it ja tietoliikenne (11 %) ja rakentaminen ja kiinteistötoiminta (9 %). Muita aloja edusti 10 prosenttia vastaajista.

Ilmassa ristivetoa – Löytyykö yhteinen ymmärrys? **-tutkimushanke**

- Suuryrityskysely on ensimmäinen neljästä hankkeen julkistuksesta.
- Hankkeessa tutkitaan myös kuntapäätäjien ja kansalaisten ilmastonmuutosta koskevia käsityksiä ja tiedontasoa.
- Hankkeen konsortioon kuuluvat **Energiateollisuus, Kuntaliitto, MTK, STTK, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö** sekä **ympäristöministeriö**. Hankkeen toteuttamisesta vastaavat **Vaasan yliopiston InnoLab** ja **e2 Tutkimus**.
- Hanketta johtavat Mari K. Niemi (InnoLab, Vaasan yliopisto) ja Karina Jutila (e2 Tutkimus).
- Seuraa hankkeen etenemistä ja tuoreita kuulumisia Twitterissä [@Ilmastoymmarrys](#) tai hankkeen [kotisivuilla](#).

Lisätietoa tutkimustuloksista:

professori Tommi Lehtonen

029 449 8379

tommi.lehtonen@univaasa.fi

projektitutkija Annu Perälä

029 449 8467

annu.perala@univaasa.fi

**KUNTA
LIITTO**

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Energiateollisuus

Maa- ja metsätalousministeriö

YHTEINEN YMMÄRRYS